

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij schept plezier in creëren. Herkent u zich in deze typering? Of iemand uit uw omgeving? Grote kans dat uzelf hoogbegaafd bent of dat die ander het is. Hoe kwam deze definitie tot stand? En – belangrijker nog – wat kunt u ermee?

Maud Kooijman-van Thiel (1955) is gezinssocioloog, psychotherapeut en wetenschappelijk onderzoeker. Samen met twintig experts zocht zij naar de kern van wat het betekent om hoogbegaafd te zijn. Op het symposium 'Hoogbegaafd. Dat zie je zó!' deden Kooijman en enkele van haar collega's, Noks Nauta, Frans Corten en Willem Kuipers, verslag van deze zoektocht. In dit boek wordt het 'Delphi-model Hoogbegaafdheid' gepresenteerd. Een existentieel model, dat empowerment van hoogbegaafden beoogt. De vraag komt aan de orde of excellente prestaties een noodzakelijke voorwaarde voor hoogbegaafdheid zijn. Een lans wordt gebroken voor het 'uit de kast komen' van gewone, maar zeker ook succesvolle hoogbegaafden. En storytellers vertellen over hun leven als hoogbegaafde.

Symposiumbezoekers:

'Hier is iets geboren!'

'Dit raakt mij tot in het diepst van mijn ziel...'

'Een verrijking van de modellen van Renzulli, Heller, Mönks en al die anderen...'

'Geweldig! Staan we hier midden in Amsterdam - kijk nou! Wij hebben wat te bieden!'

'De storytellers zijn de helden van de dag!'

Hoogbegaafd Dat zie je zó!

Over zelfbeeld en imago van hoogbegaafden

Maud Kooijman - van Thiel (red.)

INHOUD

VOORWOORD 7

- 1 PROJECT 13
Maud Kooijman en Willem Wind
- 2 HISTORISCHE SCHETS 21
Noks Nauta en Karin Besjes
- 3 LITERATUURSTUDIE 35
Maud Kooijman, Ron van Kampen en Karin Besjes
- 4 DELPHI-ONDERZOEK 47
Maud Kooijman en Bea Tiemens
- 5 EXISTENTIEEL MODEL 63
Maud Kooijman
- 6 PRESTATIECONTROVERSE 75
Willem Kuipers
- 7 IMAGO EN EMANCIPATIE 85
Frans Corten
- 8 PUBLIEK 103
Maud Kooijman en Betty Neijmeijer
- 9 TOEKOMST 117
Maud Kooijman

DANKWOORD 121

EXPERTS, AUTEURS EN SPREKERS 125

LITERATUUR EN INFORMATIE 129

VERANTWOORDING 131

BIJLAGEN 132

Stories

Nina 11 ~ Marlou 19 ~ Arjen 31 ~ Robert 43 ~
Pascal 59 ~ Arend 73 ~ Tina 83 ~ Bianca 99 ~
Martijn 115

Bestellen via:
www.oya-productions.nl

VOORWOORD

Over hoogbegaafdheid bij kinderen is de afgelopen decennia veel gezegd en geschreven. De betreffende generatie kinderen wordt echter langzaamaan ouder en doet inmiddels als hoogbegaafde (jong)volwassenen ervaringen op in de 'Grote Wereld'. Bovendien hebben veel van hun ouders in het kielzog van hun slimme kroost hoogbegaafdheid bij zichzelf geconstateerd. De tijd lijkt dan ook rijp dat *volwassen* hoogbegaafden hun eigen stem laten horen, als tegenhanger van en aanvulling op de stem van wetenschappers en professionals die zich met hoogbegaafde *kinderen* bezighouden.

In dit boek wordt het 'Delphi-model Hoogbegaafdheid' gepresenteerd. Twintig experts op het gebied van hoogbegaafdheid – zelf eveneens hoogbegaafd – kwamen gezamenlijk tot een positieve omschrijving (een kenschets, een definitie) van hoogbegaafdheid. 'Alweer een definitie van hoogbegaafdheid?', zult u zeggen? 'Die hebben we toch al genoeg? Wat is er dan wel zo bijzonder aan deze?' Er zijn drie aspecten die het Delphi-model – en de daaruit afgeleide definitie van hoogbegaafdheid – bijzonder maken.

Het allereerste aspect is dat het hier gaat om *theorievorming 'van binnenuit'*. Hoogbegaafden – ervaringsdeskundigen – hebben zélf onder woorden gebracht wie en wat zij zijn, en op welke punten zij zichzelf en elkaar als anders zien dan anderen. Het Delphi-model zegt iets over de persoonlijke beleving van hoogbegaafdheid en de betekenis ervan voor de hoogbegaafde zelf. Hoe het is om hoogbegaafd te zijn en met welke eigenschappen moet je dan uit de voeten kunnen?

Het tweede bijzondere aspect is dat het hier gaat om een *existentieel model*. Het beschrijft de existentie van hoogbegaafden aan de hand van een aantal, onderling samenhangende facetten. Het Delphi-model zegt iets over het zijn, het denken, het voelen, het willen, het doen en het waarnemen van hoogbegaafden, alsook over het onderlinge samenspel tussen al deze facetten. Zo'n soort model over hoogbegaafdheid is, voor zover wij hebben kunnen nagaan, niet eerder gecreëerd.

Het derde aspect is dat het Delphi-model een rol kan vervullen in de *empowerment* van hoogbegaafden. Het is doelbewust positief van toonzetting, gericht op de positieve kanten van hoogbegaafdheid en op de mogelijkheden die hoogbegaafdheid biedt. Als positieve kenschets is het een instrument om hoogbegaafden persoonlijk én als groep te versterken, in hun kracht te zetten. Het model wijst op kansen – zowel voor de hoogbegaafde zelf, als voor de wereld waarin zij opereren.

In het verlengde van deze drie bijzondere aspecten ligt het feit dat het Delphi-model zowel ten aanzien van de *prestatiecontroverse*, als ten aanzien van de *imagoproblematiek* een handreiking doet. Prestaties kunnen namelijk – afhankelijk van de ingang die in het model gekozen wordt – als voorwaarde voor hoogbegaafdheid worden gezien, of juist niet. In het laatste geval spreekt het model van 'scheppingsgerichtheid' als karakteristiek van hoogbegaafden. Ten aanzien van de imagoproblematiek ten slotte kan het model gebruikt worden om zichzelf als groep op een plezieriger manier 'in de markt te zetten' dan tot nog toe het geval is.

Hoogbegaafden zeggen onderling vaak dat ze *het* bij anderen herkennen, nu ze *het* van zichzelf weten, en zoals ze *het* bij zichzelf voelen. 'Maar dat schiet nog niet erg op!', aldus de dagvoorzitter, Fieke van der Lecq, tijdens het symposium, waarop het Delphi-model gepresenteerd werd: 'Het is nodig om dat *het* expliciet te benoemen'. Het Delphi-model nu, pretendeert in beschrijvende en verklarende zin te verhelderen waar dat *het* hem in zit. Daarmee kan het gebruikt worden voor herkenning en begeleiding van hoogbegaafden, maar ook voor het begrijpen van en het omgaan met jezelf als hoogbegaafde. Dit alles om mogelijkheden te realiseren en levensgeluk te bevorderen.

Tijdens het symposium 'Hoogbegaafd. Dat zie je zó!' – dat in november 2007 in de Koningszaal van Artis werd gehouden – is het Delphi-model en het aanverwante gedachtegoed zeer enthousiast ontvangen. Wij hopen dat u met het lezen van dit boek door een even grote geestdrift bevangen wordt als destijds de symposiumgangers.

Maud Kooijman (redacteur), Frans Corten, Willem Kuipers, Noks Nauta en Willem Wind